Lietas arhīva Nr. CA-0168-22/11
ECLI:LV:ZAT:2022:0310.C73663520.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā 2022.gada 10.martā

Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
tiesas sēdes priekšsēdētājs Aigars Sniedzītis
tiesnese Anita Misiuna
tiesnese Daina Baltā
sekretāre Agnese Liepa

piedaloties prasītāja pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Nastasjai Frīdmanei, atbildētāja pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Robertam Rimšam

izskatīja atklātā tiesas sēdē videokonferences režīmā Microsoft Teams platformā civillietu SIA "/Nosaukums A/" prasībā pret ārvalstu komersantu OU "/Nosaukums B/" par zaudējumu piedziņu sakarā ar SIA "/Nosaukums A/" apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2021.gada 16.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītāja cēlusi tiesā prasību pret atbildēju par zaudējumu piedziņu, lūdzot piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam zaudējumus 89659,21 *euro,* visus tiesas izdevumus to faktiskajā apmērā, tiesāšanās izdevumus, noteikt prasītāja tiesības līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus 6% gadā.

Prasība motivēta ar sekojošiem apstākļiem.

[1.1] 2019.gada 1.aprīlī starp pusēm tika noslēgts cesijas līgums, ar kuru puses vienojās, ka cedents vienu reizi mēnesī cedē cesionāram nenokārtotos prasījumus, kas izriet no cedenta noslēgtajiem aizdevuma līgumiem. Cesionārs apņēmās pieņemt parādus savā īpašumā, maksājot par to cedentam atlīdzību 65% apmērā no parādu summas.

2019.gada 3.septembrī atbildētājs paziņoja par vienpusēju atkāpšanos no līguma no 2019.gada 3.novembra. Atbilstoši Cesijas līguma 1.2.punktam prasītāja cedēja atbildētājam parādus vienu reizi mēnesī, ievietojot parādu sarakstu, noformētu kā datni ar excel vai csv paplašinājumu, vietnē SharePoint. Līguma darbības laikā 2019.gada 1.novembrī prasītājs veica pēdējo ikmēneša parādu nodošanu atbildētājam līgumā noteiktajā kārtībā, cedēja prasījumus, kuros ietilpa 106 prasījumi ar neatmaksātās pamatsummas vērtību 242 543,5 *euro* ar visām galvenajām un blakus prasībām.

Atbilstoši Cesijas līgumam parādu saraksts nodots atbildētājam 2019.gada 1.novembrī. Pārejas akts nodots, izmantojot Share Point sistēmu, 2019.gada 5.novembrī. Tādējādi atbildētājam pārejas akts bija jāparaksta 2019.gada 6.novembrī. Savukārt cesijas atlīdzības samaksa atbildētājam bija jāveic līdz 2019.gada 12.novembrim. Taču atbildētājs atteicās pieņemt parādus savā īpašumā un samaksāt par tiem līgumā noteikto atlīdzību, jo cesijas līgums beidzies 2019.gada 3.novembrī, kā arī pirms cesijas līguma beigām no prasītāja puses nodotā parādnieku sarakstā norādītie prasījumi vēl nav nonākuši atbildētāja īpašumā, jo pārejas akts nav parakstīts, līdz ar to, atbildētājam neesot nekādu pienākumu attiecībā uz iepriekšminētajiem prasījumiem.

[1.2] Prasītāja uzdevumā veiktā zvērināta tiesu izpildītāja organizētā izsole prasījumu pārdošanai tika pārtraukta, jo vienīgais solījums bija par 15152,92 *euro*.

2020.gada 13.augustā starp prasītāju un trešo personu tika noslēgts Cesijas līgums Nr./numurs/, kur prasītāja prasījuma tiesības pret parādniekiem (uz 2019.gada 1.novembri), kuras prettiesiski atteicās pieņemt atbildētājs, tika cedēti trešajai personai. Nodotais prasījumu portfeļa apjoms ir 242543,51 *euro*. Pirkuma maksa, kas prasītājai par prasījumiem bija jāsaņem no/Nosaukums C/ atbildētāja bija 157293,28 *euro*, kas ir 65% no prasījumu summas. Trešā persona iegādājās prasījumus par pirkuma maksu 68664,07 *euro*. Līdz ar to prasītājam tika nodarīts zaudējums, kura apmēru veido starpība, proti, 157293,28 *euro* - 68664,07 *euro* = 88 629,21 *euro*.

[1.3] Saskaņā ar apvienošanās līgumu ārvalsts komersants /Nosaukums C/ pievienojās ārvalsts komersantam OÜ "/Nosaukums B/" un atbilstoši apvienošanās līguma 4.2.punktam apvienošanās rezultātā pievienojamā sabiedrība beidza pastāvēt, bet iegūstošā sabiedrība, šajā gadījumā atbildētājs, pārņēma pievienojamās sabiedrības tiesības un saistības. Savukārt atbildētājas pārstāvis Latvijas Republikā uz pilnvaras pamata ir atbildētājas grupā ietilpstošā meitas sabiedrība Latvijas Republikā – SIA /Nosaukums D/.

Prasība pamatota ar Civillikuma 2004., 2034., 1587., 1779., 2021.pantu.

[2] Atbildētājs rakstiski paskaidrojis, ka prasību neatzīst.

Paskaidrojumos minēti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] 2019.gada 1.aprīlī pušu starpā tika noslēgts Cesijas līgums Nr./numurs/, kas paredzēja prasītāja tiesības periodiski (vienu reizi mēnesī) cedēt atbildētājam prasītājas debitoru parādus par Cesijas līgumā noteikto atlīdzību, kas ir 65% apmērā no cedētā prasījuma pamatsummas, ar nosacījumu, ka šie prasījumi atbilst Cesijas līgumā noteiktajiem kritērijiem.

2019.gada 3.septembrī atbildētājs izmantoja savas tiesības vienpusēji atkāpties no cesijas līguma, tādējādi atbildētāja ieskatā cesijas līguma darbība izbeidzās 2019.gada 3.novembrī.

[2.2] 2019.gada 1.novembrī prasītājs iesniedza jeb ievietoja vietnē SharePoint atbildētājam kārtējo prasījumu sarakstu, bet 2019.gada 5.novembrī – tātad jau pēc cesijas līguma darbības izbeigšanās – parakstīšanai piedāvātā pārejas akta projektu. Atbildētājs neatzīst, ka atbildētājam pārejas akts bija jāparaksta 2019.gada 6.novembrī un, ka cesijas atlīdzības samaksa bija jāveic līdz 2019.gada 12.novembrim.

[2.3] Lai iestātos atbildētāja pienākums parakstīt pārejas aktu un veikt cesijas atlīdzības samaksu, ne tikai prasījumu saraksts, bet arī pārejas akts bija jāiesniedz savlaicīgi līguma 2.2. punktā noteiktā termiņa ietvaros parakstīšanai atbildētājam. Prasītājam nav nekāda tiesiska pamata prasīt pārejas akta parakstīšanu pēc cesijas līguma darbības izbeigšanās, jo pārejas akts nebija iesniegts cesijas līguma darbības laikā.

[2.4] Prasītājam nav nekāda pamata prasīt atlīdzināt izdevumus saistībā ar izsoles rīkošanu, ņemot vērā, ka izsole tika pārtraukta, pamatojoties uz paša prasītāja paziņojumu. Prasītājs nav ievērojis Komerclikuma 408. panta ceturtās daļas prasības, kas nosaka, ja prece tiek pārdota labprātīgā publiskā izsolē ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību, pārdevēja pienākums ir saprātīgā termiņā pirms izsoles paziņot pircējam par izsoles laiku un vietu, turklāt pircējs ir tiesīgs piedalīties solīšanā un ja pārdevējs neizpilda pienākumu nekavējoties paziņot pircējam par pārdošanu, viņš atbild par pircējam nodarītajiem zaudējumiem.

[2.5] Kā redzams no prasības pieteikuma, prasītājs nesteidzās ar prasījumu pārdošanu, jo pirmkārt vienpusēji pārtrauca izsoles norisi 2020.gada 4.februārī, otrkārt, pārdeva prasījumus vairāk kā 10 mēnešus pēc cesijas līguma darbības izbeigšanās. Tā kā prasītājs ir izteikti vilcinājies ar prasījumu pārdošanu, pārdošana notikusi pandēmijas izraisītās ekonomiskās krīzes laikā, kad lielai daļai debitoru bija pasliktinājusies maksātspēja, līdz ar to prasījumu pārdošana 2020.gada augustā notikusi par zemāku cenu no atbildētāja neatkarīgu objektīvu iemeslu dēļ. Atbildētājs šādu zaudējumu atlīdzināšanu nekad nav uzņēmies un nav nekāda tiesiska pamata tos piedzīt no atbildētāja.

[2.6] Civillikuma 1785.pants noteic, ka ja zaudējumu atlīdzības pienākums izriet no līgumiskas saistības pārkāpuma, tad atlīdzības apmēru noteic šā līguma saturs. Norāda, uz cesijas līguma 2.17.punktu, ka cesijas līgums neparedz atbildību par šādu pārkāpumu.

[2.7] Komerclikuma 408.panta noteikumi nav piemērojami prasījumu cesijai, jo nav šaubu, ka prasījumi par parādu piedziņu nav izņemti no privāttiesiskās apgrozības, tomēr tie nav uzskatāmi par pārdošanai paredzētām lietām, proti, tā nav lieta, kuru izgatavo komersants, lai pārdotu un tādā veidā gūtu peļņu. Tādi komersanti kā prasītājs gūst peļņu no procentu maksājumiem par izdotajiem kredītiem (komercdarbības veids: citi kreditēšanas pakalpojumi), nevis no prasījumiem, kas izceļas no debitoru nenokārtotiem parādiem.

[3] Atbildētājs papildus rakstiski paskaidrojis, ka zaudējumiem un atbildētāja rīcībai nav cēloniskā sakara, jo prasītājs, ievērojot pienācīgu rūpību, varēja zaudējumus novērst.

[3.1] Pirmkārt, tā iemesla dēļ, ka atbildētājs atteicies no prasījumu iegādes 2019.gada novembrī, prasījumu apmērs nav samazinājies. Neviena piemērojamā likuma norma neparedz, ka prasījumu apmērs samazinātos tā iemesla dēļ, ka tie noteiktā laikā netika cedēti atbildētājam. Gluži otrādi – blakus prasījumu apmērs aizdevuma līguma neizpildes gadījumā laika gaitā tikai pieaug.

Prasījumu necedēšana atbildētājam noteiktā laikā pati par sevi nepasliktina attiecīgo debitoru kredītspēju (personas spēju atmaksāt konkrēto aizdevumu) vai maksātspēju (personas spēja nokārtot savas maksājumu saistības), tādējādi tā nesamazina prasījumu vērtību. Minētie apsvērumi pamato atbildētāja secinājumu par to, ka starp prasītāja norādītajiem zaudējumiem un prasītāja rīcību nepastāv cēloniskais sakars, bet arī, ka prasījumi nav uzskatāmi par preci, kura ātri bojājas vai pakļauta citam riskam, līdz ar ko Komerclikuma 408.panta otrās daļas noteikumi nav attiecināmi.

[3.2] Otrkārt, prasītājs nav izmantojis iespēju pagarināt aizdevumu atmaksas termiņu vai īstenot prasījumu piedziņu patstāvīgi. Tāpat, tiesības īstenot prasījumu piedziņu patstāvīgi primāri ir paša kreditora (aizdevēja) likumīgās tiesības, nevis parādu piedzinēja (kā, piemēram, atbildētāja) tiesības, kas parasti tiek iegūtas uz darījuma (cesijas līguma) pamata. Tādējādi prasītājam bija iespēja pašam īstenot prasījumu piedziņu, necedējot tos trešajām personām un ar perspektīvu atgūt prasījumus pilnībā (pamatsummu ar blakus prasījumiem). Aizdevuma atmaksas kavējuma gadījumā prasītājam bija iespēja gan pagarināt aizdevumu atmaksas termiņu (piešķirt "kredīta brīvdienas" vai restrukturizēt prasījumus), gan īstenot prasījumu piedziņu patstāvīgi. Tādējādi prasītājs nav pamatojis un pierādījis, ka tā būtu rīkojusies ar pienācīgu komersanta rūpību, lai iespēju robežās novērstu zaudējumu iestāšanos vai samazinātu to apmēru.

[3.3] Treškārt, mēģinot pārdot prasījumus, prasītājs nav rīkojies atbilstoši parādu piedziņas jomā pieņemtajai tirgus praksei. Pat, ja būtu atzīstams, ka prasījumu cedēšana trešajai personai bija vienīgā vai labākā alternatīva 2019.gada novembrī nenotikušajai prasījumu cedēšanai atbildētājam, jo izsoles mēģinājums nav efektīvs – ļoti iespējams, ka lielākā daļa potenciālo interesentu (parādu piedziņas komercsabiedrību) par šādu piedāvājumu vienkārši neuzzināja.

[3.4] Ja prasītājs tiešām būtu vēlējies efektīvi (maksimāli ātri un izdevīgi) pārdot prasījumus, tad tas būtu varējis to izdarīt vienā no šādiem veidiem, kas atbilst parādu piedziņas jomā pieņemtajai tirgus praksei, piemēram, pārdot prasījumus citam profesionālam piedzinējam, pamatojoties uz jau noslēgtu sadarbības/cesijas līgumu (līdzīgu cesijas līgumam), rīkot cenu aptauju, privātā kārtā piedāvājot citiem profesionālajiem piedzinējam iegādāties prasījumus, un pārdot prasījumus par augstāko piedāvāto cenu vai rīkot konkursu par prasījumu cesiju (pārdošanu) un pārdot prasījumus par augstāko piedāvāto cenu.

Prasījumu pārdošana varēja tikt īstenota jau 2019.gada novembrī, nevis 2020.gada 13.augustā jeb 10 mēnešus vēlāk – tiklīdz prasītājam kļuva zināms par atbildētājas atteikšanos iegādāties prasījumus. Savukārt, pat ja prasītājam nebija noslēgti cesijas līgumam līdzīgi līgumi ar citiem profesionāliem piedzinējiem, tad prasītājs pats varēja piedāvāt citiem profesionāliem piedzinējiem iegādāties prasījumus, rīkojot cenu aptauju vai konkursu par prasījumu cesiju, un pārdot prasījumus par augstāko piedāvāto cenu, kas ir izplatīta prakse parādu atgūšanas jomā.

[4] Zemgales rajona tiesa 2021.gada 16.novembrī taisīja spriedumu, SIA "/Nosaukums A/" prasību pret ārvalsts komersantu OU /Nosaukums B/ par zaudējumu 84247,78 *euro* piedziņu to noraidot.

Spriedumā norādīti šādi apstākļi un pamatojums.

[4.1] Lietā nav strīda par apstākļiem, ka starp prasītāju un ārvalsts komersantu/Nosaukums C/, kura saistību un tiesību pārņēmējs ir atbildētājs ārvalsts komersants OU /Nosaukums B/, 2019.gada 1.aprīlī noslēgts cesijas līgums Nr./numurs/.

[4.2] Līguma noteikumi paredz, ka ar cesijas līgumu līguma darbības laikā tiek cedēti nenokārtotie prasījumi, kuri pieder cedentam (cesijas līgums punkts 1.1 Vispārējie nosacījumi). Līguma noteikumi nosaka kārtību kādā parādi tiek cedēti vienu reizi mēnesī, ievietojot parādu sarakstu vietnē SharePoint (cesijas līgums punkts 1.2 Vispārējie nosacījumi). Noteikts, ka īpašumtiesības uz parādiem cesionārs iegūst vienlaicīgi ar abu pušu pārejas akta parakstīšanu (cesijas līgums punkts 1.3 Vispārējie nosacījumi).

[4.3] Līguma noteikumu 2.punkts Cesija punkts 2.7.nosaka, ka cesijas atlīdzības pienākums ir 5 darba dienas no brīža, kad cesionārs ir saņēmis ikmēneša parādu sarakstu un puses ir parakstījušas pārejas aktu, pārejas aktu ir pienākums parakstīt ne vēlāk kā 1 darba dienas laikā pēc pārejas akta iesniegšanas caur SharePoint sistēmu. Cesijas atlīdzība maksājama saskaņā ar pārejas aktu (nevis sarakstu), ar pārskaitījumu uz cedenta norēķinu kontu, norādīts konts numurs (cesijas līguma 2.8 punkts).

[4.4] Lietā esošais atbildētāja pārstāvja 2019.gada 3.septembra paziņojums prasītājam apstiprina, ka atbildētājs izmantojis cesijas līguma 3.4.punktā noteiktās tiesības vienpusēji izbeigt līgumu pirms termiņa ar 2019.gada 3.novembri, par ko strīda lietā nav. Prasītājs norāda, ka cesijas līgums beidzies 3.novembrī.

[4.5] No prasības pieteikuma, pušu paskaidrojumiem, lietā esošās pušu elektronisko vēstuļu sarakstes, apstiprinās apstākļi, ka prasītājs pēdējo prasījumu sarakstu ievietojis SharePoint sistēmā 2019.gada 1.novembrī, pārejas aktu caur SharePoint sistēmu nodevis 2019.gada 5.novembrī.

Prasītājs uzskata, ka atbildētājam bija pienākums parakstīt pārejas aktu 2019.gada 6.novembrī un līdz 2019.gada 12.novembrim veikt cesijas atlīdzības samaksu, tāpat uzskata, ka ar prasījumu saraksta ievietošanu SharePoint sistēmā līguma darbības laikā 2019.gada 1.novembrī ir notikusi parādu nodošana, līdz ar to atbildētajam bija pienākums pieņemt parādus, norāda, ka parādu nodošana bija veikta saskaņā ar cesijas līguma noteikumiem un veidoja pēc satura novembra mēnesī veicamo parādu pirkumu, līguma izbeigšana 3.novembrī nevar ietekmēt saistības, jo tās radās līguma darbības laikā. Norāda, ka cesijas līguma 1.3.punkts nosaka īpašuma tiesību pārejas brīdi ar pārejas akta parakstīšanu, tomēr īpašuma tiesību uz nopirktu lietu pārejas brīdis nav identificējams ar darījuma (konkrētā gadījumā saistību tiesību pirkums, kas vienlaicīgi ir cesijas darījums) noslēgšanas brīdi.

[4.6] Pārbaudot pušu 2019.gada 1.aprīlī noslēgto cesijas līgums Nr./numurs/, atzīstams, ka tiesiskās attiecības apspriežamas kā no cesijas līguma izrietošas.

[4.7] Ņemot vērā apstākļus, ka pušu gadījumā cesija (prasījumu pāriešana) notiek pēc tiesiska darījuma (Civillikuma 1793.panta 3.punkts), izvērtējot pušu noslēgtā līguma noteikumu saturu 1.1., 1.2., 1.3., 2.7., 2.8.punkti prasījumu pāriešana no agrākā kreditora uz jaunu notiek līguma darbības laikā ar pārejas akta par konkrētu parādnieku sarakstu parakstīšanas brīdi.

[4.7.1] Cesiju (prasījumu tiesību pāreju) par konkrēto periodu veido kopā parādnieku saraksts un pārejas akts.

Civillikuma 1404., 1431.panta izpratnē pārejas akta parakstīšana ir piekrišana, kas rada tiesību pāreju līguma darbības laikā, nevis iesniegts parādnieku saraksts, kas vērtējams kā piedāvājums bez akcepta. Uz to norāda pušu noslēgtā līguma 2.7.punkts, kurš nosaka atlīdzības samaksas pienākumu un termiņu no brīža, kad cesionārs ir saņēmis ikmēneša parādu sarakstu un puses ir parakstījušas pārejas aktu.

Cesija notiek pēc tiesiska darījuma, kur viens no priekšnoteikumiem ir gribas izteikums, kuru rada pārejas akta parakstīšana par parādnieku sarakstu. Pušu līguma noteikumos noteikts prasījuma tiesību pārejas brīdis, kas notiek līguma darbības laikā ar parādnieku sarakstu un pārejas akta parakstīšanu, un šo nosacījumu kopums dod pamatu atzīt, ka cedētais prasījums tiek izdalīts no cedenta īpašuma. Uz to, ka prasījumu tiesību pāreja (cesija) ir abpusēja pārejas akta parakstīšanas brīdis norāda arī pušu līguma nosacījumi, kas minēti līguma vispārējie noteikumi 1.1.punktā, kur noteikts kādiem kritērijiem atbilstošu prasījumus cesionārs piekrīt iegūt.

Atbilstoši Civillikuma nosacījumiem par cesiju, jo līdz prasījuma tiesību pārejai cedents ir kreditors un parādnieks, var izpildīt saistību prasītājam (cedentam).

Nav strīda un līgums paredz, ka pārejas aktu iesniedz prasītājs caur Sharepoint sistēmu, pēc kā to paraksta atbildētājs.

Lietā noskaidrots, ka pušu līgums izbeigts ar 2019.gada 3.novembri, par ko strīda nav.

Pārejas akts caur SharePoint sistēmu nodots 2019.gada 5.novembrī, par ko strīda lietā nav. Tā kā pārejas akts netika nodots līguma darbības laikā, tad atbildētājam neradās pienākums akceptēt, sarakstu, jo saraksts bez pārejas akta nerada saistības un dokuments iesniegts pēc līguma termiņa.

[4.8] Izvērtējot Civillikumā noteiktās cesijas sekas, apstāklis, ka nenotika prasījumu cesija atbildētājam, nemaina situāciju sakarā ar iespēju atgūt parādus no parādniekiem, savukārt risks sakarā ar prasītāja kā komersanta saimniecisko darbību jāuzņemas pašam komersantam.

[4.9] Lietā noskaidrotais ir pietiekams patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai un tāpēc citus apstākļus sakarā ar zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumiem nepārbauda.

[5] Par Zemgales rajona tiesas 2021.gada 16.novembra spriedumu prasītāja SIA "/Nosaukums A/" iesniedza apelācijas sūdzību, lūdzot prasītājas prasību apmierināt.

Sūdzībā prasītāja atsaukusies uz šādiem apstākļiem.

[5.1] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka parādu nodošana notika līguma darbības laikā, un līguma noteikumi precīzi noteica atbildētājas pienākumu parādus pieņemt, nosakot tos gadījumus, kad atbildētāja var atteikties no konkrēto parādu pieņemšanas. Tiesa kļūdaini uzskatīja, ka pēc parādu saraksta iesniegšanas atbildētājai, tai ir brīvas tiesības izteikt savu gribu un atteikties no sarakstā iekļauto parādu pieņemšanas. Līguma noteikumi tādu izvēles brīvību atbildētājai nebija piešķīruši. Līdz ar to tiesa faktiski nav piemērojusi līguma noteikumus.

[5.2] Cesijas līguma 1.1.punktā puses definēja prasības, kādām jāatbilst parādu sarakstā iekļautajiem parādiem, kurus cesionārs jau piekrita iegūt, parakstot cesijas līgumu. Un proti- parādi izriet no noslēgtajiem aizdevuma līgumiem vai refinansējuma līgumiem, kuri ir noslēgti ar fiziskām personām; parāda prasījums nepārsniedz 7100 *euro*; katra parāda kavējums nepārsniedz 100 kalendāras dienas uz cesijas jeb abpusēja pārejas akta parakstīšanas brīdi; aizdevuma līgumi ir spēkā un nav izbeigti.

Tātad, parakstot cesijas līgumu 2019.gada 1.aprīlī, atbildētāja jau deva savu piekrišanu tādu parādu iegūšanai, kuri atbilst iepriekšminētajiem noteiktajiem kritērijiem. Ja parādu saraksts, kuru prasītāja nodeva atbildētājai 2019.gada 1.novembrī atbilda iepriekšminētajiem kritērijiem, tad nekāda atbildētājas papildu piekrišana šo parādu iegūšanai nebija nepieciešama.

Līdz pārejas akta parakstīšanai atbildētājai bija tiesības pārbaudīt parādu sarakstu un atteikties pieņemt tos parādus, kuri neatbilst līguma 1.1.punktā noteiktajiem kritērijiem, jo citus parādus atbildētāja nebija apņēmusies pieņemt savā īpašumā. Taču atbildētājai nav tiesību atteikties pieņemt tos parādus, kuri atbilst līgumā definētajiem kritērijiem.

[5.3] Cesijas līguma 2.9.-2.12. punkts paredzēja cesionāra tiesības atgriezt cedentam tos parādus, kuri neatbilst noteiktajiem kritērijiem vai uz kuriem izrādīsies nepatiess cedenta apliecinājums, kas ietverts cesijas līguma 1.4. punktā.

Tiesa pareizi konstatēja un nav strīda par to, ka cesijas darījums netika pabeigts un parādi atbilstoši 2019.gada 1.novembra sarakstam palikuši prasītājas īpašumā. Īpašumtiesību pārejai uz sarakstā iekļautajiem parādiem bija nepieciešams parakstīt pārejas aktu, ko atbildētāja atteicās izdarīt. Taču tiesa nepareizi noteica, ka piekrišanu parādu iegūšanai atbildētāja izsaka brīdī, kad paraksta pārejas aktu. Kā jau norādīts iepriekš, savu gribu uz konkrēto parādu iegūšanu atbildētāja jau izteica tad, kad parakstīja cesijas līgumu.

[5.4] Pārejas akta nozīmi nosaka cesijas līguma 1.3.punkts - ar šī akta parakstīšanas brīdi no cedenta uz cesionāru pāriet īpašuma tiesības uz parādiem. Tas pilnībā atbilst arī akta nosaukumam - "Pārejas akts". Tiesa nepareizi iztulkoja cesijas līguma 1.2. un 1.3.punktu to kopsakarībā. Pārejas akta parakstīšana nenozīmē parādu nodošanu un pieņemšanu. Parādu nodošana un pieņemšana notiek cesijas līguma 1.2.punktā noteiktajā kārtībā ar parādu saraksta ievietošanu pušu savstarpēji noteiktajā vietnē elektroniskajā vidē.

[5.5] Neviens līguma noteikums neapstiprina tiesas atziņu, ka ar pārejas akta parakstīšanu atbildētāja izsaka savu gribu pieņemt parādus, kas viņai nodoti atbilstoši līguma 1.2.punktam, ievietojot parādu sarakstu vietnē SharePoint.

[5.6] Atbilstoši pārejas akta saturam, tas apliecina konkrētos faktiskos apstākļus - datumu, kurā saņemts prasījumu portfelis, prasījuma portfeli, pamatparādu kopsummu, cesijas maksu, kas aprēķināta atbilstoši cesijas līguma 2.6.punktam, prasījuma portfeļa pārejas dienu, cesijas maksas samaksas termiņu, kas noteikts atbilstoši cesijas līguma 2.7.punktam. Pašā aktā ir norādīts, ka tas stājas spēkā tā parakstīšanas dienā un apliecina prasījuma portfeļa pāreju no cedenta cesionāram. Tātad, arī akta saturs atbilst cesijas līguma 1.2. un 1.3.punktā noteiktajam, par to, ka akta jēga ir nevis izteikt atbildētājas piekrišanu parādu iegūšanai/pirkumam, bet gan apliecināt aktā norādītos apstākļus un portfeļa pāreju atbildētājas īpašumā.

No iepriekšminētā izriet, ka ir nepareizs un ar līguma noteikumiem nepamatots tiesas secinājums par to, ka parādu saraksta ievietošana vietnē SharePoint ir iztulkojama kā piedāvājums cesijai, bet pārejas akta parakstīšana ir iztulkojama kā akcepts cesijai no atbildētājas puses. Šī atziņa ir

pretrunā gan pārejas akta eksplicīti jeb tieši izteiktajam saturam, gan cesijas līguma 1.1., 1.2. un 1.3.noteikumiem.

[5.7] Nav strīda, ka prasītāja līguma darbības laikā 2019.gada 1.novembrī veica ikmēneša parādu nodošanu, ievietojot parādu sarakstu vietnē SharePoint atbilstoši līguma 1.2. un 2.2.punktam. Visas pārejas cesijas ietvaros noteiktās darbības (nepieciešamo dokumentu izsniegšana, pārejas akta par īpašuma tiesību pāreju parakstīšana un atlīdzības samaksa) likumsakarīgi izriet no 2019.gada 1.novembrī veiktās parādu nodošanas. Pusēm iestājās savstarpēji pienākumi un tiesības tāpēc, ka līguma darbības laikā tika veikta tajā paredzētā darbība - pirkuma priekšmeta (prasījumu) nodošana, t.i., ikmēneša cesija. Turklāt vienošanās par pirkuma priekšmeta sastāvu un maksu notika jau 2019.gada 1.aprīlī, noslēdzot cesijas līgumu. Līdz ar to pusēm bija jāizpilda tās saistības, kuras radušās līguma darbības laikā.

[5.8] Tiesa nepamatoti uzskatījusi, ka pārejas akta sastādīšanai un parakstīšanai bija jānotiek cesijas līguma darbības laikā. Tā kā pārejas akts apliecina īpašuma tiesību uz nodotiem parādiem pārejas faktu un datumu, tad tas pats par sevi nenodibina parādu pirkuma darījumu, bet gan nofiksē īpašuma tiesību pārejas brīdi. Īpašuma tiesību pāreja ir viena no cesijas līguma, kas vienlaicīgi ir arī pirkuma līgums, konsekvencēm, nevis pats cesijas, jeb parādu pirkuma darījums. Īpašuma tiesību pārejai, kā pirkuma līguma sekām, var tikt noteikts arī vēlākais, atliktais termiņš, kas neietekmē paša pirkuma darījuma noslēgšanu un esamību. No pušu noslēgtā parādu pirkuma līguma, kas ietverts cesijas līgumā, izriet prasītājas kā pārdevējas pienākums nodot īpašuma tiesības uz nodotajiem parādiem, bet atbildētājas kā pircējas pienākums šīs īpašuma tiesības pieņemt un samaksāt pirkuma maksu.

[5.9] Sūdzības iesniedzēja atsaucas uz Civillikuma 927., 987., 989., 991.pantiem, uzsverot, ka tiek noslēgts darījums, uz kura pamata ir paredzēta nodošana un īpašuma pāreja. Tāds darījums starp pusēm tika noslēgts 2019.gada 1.aprīlī ar pušu izteikto gribu un piekrišanu darījuma noteikumiem, citu starpā, arī parādu nodošanai vienu reizi mēnesi līdz 8.datumam, ievietojot parādu sarakstu vietnē SharePoint.

Pamatojoties uz jau noslēgto darījumu, notiek lietas nodošana.

Tiesa atzinusi, ka prasītāja prasījumu sarakstu nodevusi atbildētājai līguma 1.2.punktā paredzētajā kārtībā, ievietojot parādu sarakstu vietnē SharePoint. Prasītāja veica visas līgumā paredzētās darbības prasījumu nodošanai, t.i., pilnīgi izpildījusi līgumā noteiktos pienākumus, lai atbildētāja saņem prasījumu sarakstu.

Pamatojoties uz 2019.gada 1.aprīlī noslēgto darījumu un 2019.gada 1.novembrī notikušo parādu nodošanu, atbildētājai radās tiesisks pamats īpašuma iegūšanai uz parādiem. Ja puses līgumā nebūtu vienojušās par īpaša īpašuma tiesību pārejas akta parakstīšanu, tad īpašuma tiesības atbildētājai būtu pārgājušās ar prasījumu nodošanas brīdi. Taču nav aizliegts arī noteikt kādu citu datumu īpašuma tiesību pārejai, nosakot to ar pārejas aktu, kā to izdarīja puses cesijas līgumā. Pārejas akta saturs apliecina īpašuma tiesību pārejas datumu. Pārejas akts tika noteikts līgumā kā dokuments, kas apliecina īpašuma tiesību pāreju un iesāk termiņu pirkuma maksas samaksai. Taču šis dokuments ir nevis paša darījuma akts, bet gan no darījuma izrietošs dokuments, par kura sastādīšanu puses vienojās līgumā par cesijas darījumu.

No iepriekšminētā izriet, ka tiesa ir nepareizi noteikusi darījuma noslēgšanu ar īpašuma tiesību pārejas akta parakstīšanu, kas pēc būtības ir viens no dokumentiem, kas izriet no jau noslēgtā darījuma, nevis veido pašu darījumu.

[5.10] Civillikuma 1404.pants nosaka, ka katrā tiesiskā darījumā jāņem vērā dalībnieki, priekšmets, gribas izteikums, sastāvdaļas un forma. Pušu gribas izteikums ir pilnīgi atspoguļots cesijas līgumā, kas noslēgts starp pusēm 2019.gada 1.aprīlī, gan attiecībā uz pirkuma/cesijas priekšmetu, gan attiecībā uz pirkuma maksu/atlīdzību, gan attiecībā uz parādu nodošanas kārtību.

Tiesas secinājums, ka atbildētājas griba parādu pirkumam tiek izteikta vien pārejas aktā, ir nepamatots un neatbilst iepriekšminētajam civiltiesiskajam regulējumam un līguma būtībai. Konkrētajā gadījumā nav konstatējami Civillikuma 1536.-1538.pantā noteiktie apstākļi, kad darījumu noslēdz vienai pusei izsakot piedāvājumu, bet otrai pusei šo piedāvājumu pieņemot vai noraidot, kurus tiesa faktiski piemērojusi. Civillikuma 1533.pants nosaka, ka līgums uzskatāms par noslēgtu, kad starp līdzējiem notikusi pilnīga vienošanās par darījuma būtiskām sastāvdaļām (1470.p.), ar nolūku savstarpēji saistīties.

Spriedumā tiesa nav norādījusi, par kurām darījuma sastāvdaļām puses nebija vienojušās, kas būtu noticis, ja prasītāja būtu nodevusi pārejas aktu atbildētājai līdz cesijas līguma pēdējai darbības dienai, t.i., pirms 2019.gada 3.novembra. Ikmēneša nododamo parādu apraksts ir ietverts jau 2019.gada 1.aprīļa cesijas līgumā. Šī vienošanās pilnībā noteica parādu sastāvu, kas tika nodoti 2019.gada 1.novembrī, t.i., līguma darbības laikā. Līdz ar to nav skaidrs, par kādām vēl būtiskām darījuma sastāvdaļām pusēm bija jāvienojas, parakstot īpašuma tiesību pārejas aktu.

[5.11] Tiesa spriedumā nav konstatējusi tādus cesijas līguma noteikumus, kuri neatbilstu likuma prasībām vai tiesību principiem un dotu atbildētājai tiesības neizpildīt līgumā uzņemtās saistības.

[6] Rakstveida paskaidrojumus par prasītājas iesniegto apelācijas sūdzību iesniedza atbildētājas pārstāvis zvērināts advokāts Roberts Rimša.

Paskaidrojumos norādīti turpmāk minētie argumenti.

[6.1] Apelācijas sūdzībā lietotā terminoloģija ir raksturīga kustamu lietu pirkumam, nevis prasījumu cesijai. Proti, attiecībā uz prasījumu cesiju parasti nelieto tādas (kustamu lietu pirkumam raksturīgas) konstrukcijas, kā prasījumu (parādu) nodošana un pieņemšana, prasījumu pieņemšana savā īpašumā, īpašuma tiesību pāreja uz parādiem u.tml. Tas rada zināmu nekonsekvenci starp prasības un apelācijas sūdzības pamatojuma izteiksmes stilu un piemērojamajos normatīvajos aktos un tiesību doktrīnā pieņemto terminoloģijas lietojumu.

[6.2] Jāsaprot, kurš dokuments konkrētajā lietā ir uzskatāms par cesijas līgumu Civillikuma 1801. panta izpratnē. Atbildētājas ieskatā 2019.gada 1.aprīlī pušu starpā noslēgtais cesijas līgums Nr. /numurs/ ir uzskatāms nevis par cesijas līgumu Civillikuma 1801.panta izpratnē, bet gan par jumta līgumu proti, līgumu, kas reglamentē tā darbības laikā vairākkārt slēdzamo atsevišķu līgumu (konkrētajā gadījumā – cesijas līgumu) noslēgšanas kārtību un šādu līgumu vispārējos noteikumus. Līguma noslēgšana vien nebija pietiekama konkrēto prasījumu cesijai – pārejai no Prasītājas Atbildētājai, tādējādi Līgums nav atzīstams par cesijas līgumu Civillikuma 1801.panta izpratnē.

[6.3] Saskaņā ar Līguma noteikumiem lai notiktu cesija (prasījumu pāreja no Prasītājas Atbildētājai) un iestātos Atbildētājas pienākums maksāt Prasītājai atlīdzību par cedētajiem prasījumiem, bija nepieciešama pārejas akta (turpmāk – Pārejas akts) abpusēja parakstīšana, Pārejas aktā identificējot cedējamos prasījumus. Tādējādi Atbildētājas ieskatā Civillikuma izpratnē konkrēto prasījumu cesijas līgumu veidoja divi pušu parakstīti dokumenti – Līgums un attiecīgais Pārejas akts.

[6.4] Šajā ziņā pušu izpratne pēc būtības sakrīt - apelācijas sūdzībā minēts, ka pirmās instances tiesa pareizi konstatēja un nav strīda par to, ka cesijas darījums netika pabeigts un parādi atbilstoši 2019.gada 1.novembra sarakstam palikuši prasītājas īpašumā. Īpašumtiesību pārejai uz sarakstā iekļautajiem parādiem bija nepieciešams parakstīt pārejas aktu, ko atbildētāja atteicās izdarīt. Vienīgi Atbildētāja uzskata, ka nevis darījums netika pabeigts, bet gan cesijas līgums (par 2019. gada 1. novembra sarakstā uzskaitīto prasījumu cesiju) netika noslēgts.

[6.5] Tā kā Līguma 1.1.punkts paredz, ka Prasītāja cedē Atbildētājai prasījumus Līguma darbības laikā, tas nozīmē, ka cesijas līgumu noslēgšana (Pārejas aktu parakstīšana) un prasījumu cesija (pāreja no Prasītājas Atbildētājai) var notikt tikai Līguma darbības laika ietvaros. Saskaņā ar Līguma 1.3.punktu prasījumu cesija notiek ar Pārejas akta parakstīšanu, tādējādi cesijas līguma noslēgšanas brīdis un prasījumu cesijas brīdis sakrīt. Uz to norāda arī Līguma 1.1. punkta vārdi uz cesijas jeb abpusēja pārejas akta parakstīšanas brīdi.

[6.6] Kā redzams no Līguma noteikumiem, tieši Pārejas akta parakstīšanas brīdis nevis Parādu saraksta ievietošanas vietnē SharePoint brīdis ir uzskatāms par atskaites punktu attiecībā uz vairākiem ar konkrēto prasījumu cesiju saistītiem jautājumiem. Būtiskākie no tiem ir cesijas brīdis (Līguma

1.3. punkts), samaksas termiņš (Līguma 2.7. punkts) un Prasītājas apliecinājumi attiecībā uz cedējamiem prasījumiem (Līguma 1.1., 1.4. un 2.9. punkts).

[6.7] Līdz ar to Līguma 2.7.punkta 2.teikums (Pārejas aktu Cesionārs paraksta ne vēlāk kā 1 (vienas) darba dienas laikā pēc pārejas akta iesniegšanas caur Sharepoint sistēmu) ir interpretējams kontekstā ar Līguma 1.1.punktā noteikto (Cedents Līguma darbības laikā cedē Cesionāram nenokārtotos prasījumus), proti, šis noteikums nedarbojas, ja Cedents (Prasītāja) nav iesniedzis Pārejas aktu Cesionāram (Atbildētājai) Līguma darbības ietvaros.

Tādējādi ir pamatota pirmās instances tiesas atziņa, ka tā kā pārejas akts netika nodots līguma darbības laikā, tad atbildētājam neradās pienākums akceptēt sarakstu, jo saraksts bez pārejas akta nerada saistības un dokuments iesniegts pēc līguma termiņa.

[6.8] Tāpat, Atbildētājas ieskatā ir pamatota pirmās instances tiesas atziņa, ka Civillikuma 1404., 1431.panta izpratnē pārejas akta parakstīšana ir piekrišana, kas rada tiesību pāreju līguma darbības laikā, nevis iesniegts parādnieku saraksts, kas vērtējams kā piedāvājums bez akcepta.

[7] Ar Zemgales apgabaltiesas tiesneša 2022.gada 7.janvāra lēmumu minētajā civillietā ierosināta apelācijas tiesvedība un lieta nozīmēta izskatīšanai tiesas sēdē videokonferences režīmā (lietas 234.lapa).

[8] Apelācijas instance tiesas sēdē prasītājas pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Nastasja Frīdmane prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem pamatiem.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Roberts Rimša prasību un apelācijas sūdzību neatzina, uzturēja spēkā rakstveida paskaidrojumus, ko iesniedza apelācijas instances tiesai par iesniegto apelācijas sūdzību.

Motīvu daļa

[9] *Noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus tiesas sēdē, novērtējusi apelācijas sūdzības argumentus un rakstveida pierādījumus lietā, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājas prasība un apelācijas sūdzība ir noraidāmas kā nepamatotas.*

[10] Atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai apelācijas instances tiesas sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193.panta piektajā daļā minētos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu. Ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums prasībā par zaudējumu piedziņu ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar ko atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā paustajai motivācijai, atkārtoti tos pašus apsvērumus nenorādot.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Atbilstoši iesniegtās apelācijas sūdzības saturam, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka Zemgales rajona tiesas 2021.gada 16.novembra spriedums ir pārsūdzēts pilnā apjomā, līdz ar to civillieta izskatāma pēc būtības apelācijas instances tiesā.

Civillietu tiesas kolēģija secina, ka apelācijas sūdzībā norādītie apstākļi nav vērtējami kā pamats pirmās instances tiesas nolēmuma atcelšanai.

Lietā nav strīda par šādiem apstākļiem.

[12] Starp prasītāju un ārvalsts komersantu /Nosaukums C/, kura saistību un tiesību pārņēmējs ir atbildētājs ārvalsts komersants OU /Nosaukums B/, 2019.gada 1.aprīlī noslēgts cesijas līgums Nr./numurs/.

[12.1] Līguma noteikumi paredz, ka ar cesijas līgumu līguma darbības laikā tiek cedēti nenokārtotie prasījumi, kuri pieder cedentam (cesijas līgums punkts 1.1 Vispārējie nosacījumi). Līguma noteikumi nosaka kārtību kādā parādi tiek cedēti vienu reizi mēnesī, ievietojot parādu sarakstu vietnē SharePoint (cesijas līgums punkts 1.2 Vispārējie nosacījumi). Noteikts, ka īpašumtiesības uz parādiem cesionārs iegūst vienlaicīgi ar abu pušu pārejas akta parakstīšanu (cesijas līgums punkts 1.3 Vispārējie nosacījumi).

[12.2] Līguma noteikumu 2.punkts Cesija punkts 2.7.nosaka, ka cesijas atlīdzības pienākums ir 5 darba dienas no brīža, kad cesionārs ir saņēmis ikmēneša parādu sarakstu un puses ir parakstījušas pārejas aktu, pārejas aktu ir pienākums parakstīt ne vēlāk kā 1 darba dienas laikā pēc pārejas akta iesniegšanas caur SharePoint sistēmu. Cesijas atlīdzība maksājama saskaņā ar pārejas aktu (nevis sarakstu), ar pārskaitījumu uz cedenta norēķinu kontu, norādīts konts numurs (cesijas līguma 2.8 punkts).

[12.3] Lietā esošais atbildētāja pārstāvja 2019.gada 3.septembra paziņojums prasītājam apstiprina, ka atbildētājs izmantojis cesijas līguma 3.4.punktā noteiktās tiesības vienpusēji izbeigt līgumu pirms termiņa ar 2019.gada 3.novembri, par ko arī strīda lietā nav. Prasītājs norāda, ka cesijas līgums beidzies 3.novembrī. Lietā ir ņemams vērā fakts, ka prasītājs ir pieņēmis atbildētāja atteikšanos no prasības. Turklāt, lietas izskatīšanas laikā tika noskaidrots, ka puses turpina sadarboties prasījumu cedēšanā, kas norāda uz to, ka pirmstermiņa atbildētāja tiesību izmantošana vienpusēji izbeigt līgumu pirms termiņa, nav bijis par šķērsli pusēm saistīties atkārtoti.

[12.4] No prasības pieteikuma, pušu paskaidrojumiem, lietā esošās pušu elektronisko vēstuļu sarakstes, apstiprinās apstākļi, ka prasītājs pēdējo prasījumu sarakstu ievietojis SharePoint sistēmā 2019.gada 1.novembrī, pārejas aktu caur SharePoint sistēmu nodevis 2019.gada 5.novembrī, uzskatot, ka atbildētājam bija pienākums parakstīt pārejas aktu 2019.gada 6.novembrī un līdz 2019.gada 12.novembrim veikt cesijas atlīdzības samaksu.

Prasītāja ieskatā ar prasījumu saraksta ievietošanu SharePoint sistēmā līguma darbības laikā 2019.gada 1.novembrī ir notikusi parādu nodošana, līdz ar to atbildētajam bija pienākums pieņemt parādus, jo parādu nodošana bija veikta saskaņā ar cesijas līguma noteikumiem un veidoja pēc satura novembra mēnesī veicamo parādu pirkumu, līdz ar to līguma izbeigšana 3.novembrī nevar ietekmēt saistības, jo tās radās līguma darbības laikā. Tāpat prasītāja ieskatā cesijas līguma 1.3.punkts nosaka īpašuma tiesību pārejas brīdi ar pārejas akta parakstīšanu, tomēr īpašuma tiesību uz nopirktu lietu pārejas brīdis nav identificējams ar darījuma (konkrētā gadījumā saistību tiesību pirkums, kas vienlaicīgi ir cesijas darījums) noslēgšanas brīdi.

[12.5] Noskaidrots, ka prasītājs prasību pamato ar Civillikuma 1587.pantu, kas nosaka pienākumu izpildīt tiesīgu vienošanos, ar Civillikuma 1779.pantu, kas nosaka zaudējumu atlīdzināšanas pienākumu, Civillikuma 2021.pantu, kas regulē tiesiskās attiecības no pirkuma līguma.

Tomēr pārbaudot 2019.gada 1.aprīlī noslēgto cesijas līgumu Nr./numurs/, tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas atzītajam ka tiesiskās attiecības apspriežamas kā no cesijas līguma izrietošas. Cesija - prasījumu pāriešana no agrākā kreditora uz jaunu var notikt pēc tiesiska darījuma (Civillikuma 1793.panta 3.punkts).

Cesija ir sava veida palīglīgums starp kreditoru un cesionāru, kuram jāatbilst speciālām normām, kuras regulē prasījumu tiesību cesiju, tā arī darījumu vispārējiem spēkā esamības noteikumiem, tāpat pilnā mērā attiecināmi arī noteikumi par līgumiem (Civillikuma 1403.,1404.pants,1427.pants, 1431.pants), tai skaitā gribas izteikumu.

[13] Atbildētājas ieskatā, ko kolēģija atzīst par pareizu, 2019.gada 1.aprīlī pušu starpā noslēgtais cesijas līgums Nr. /numurs/ ir uzskatāms nevis par cesijas līgumu Civillikuma 1801. panta izpratnē, bet gan par līgumu, kas reglamentē tā darbības laikā vairākkārt slēdzamo atsevišķu līgumu

(konkrētajā gadījumā – cesijas līgumu) noslēgšanas kārtību un šādu līgumu vispārējos noteikumus, jo Līguma noslēgšana vien, nebija pietiekama konkrēto prasījumu cesijai – pārejai no Prasītājas Atbildētājai, tādējādi Līgums nav atzīstams par cesijas līgumu Civillikuma 1801.panta izpratnē.

Cesija ir prasījuma pāreja no viena kreditora citam pēc tiesiska darījuma, likuma vai tiesas sprieduma. Arī citā publikācijā minēts, ka Cesija ir prasījuma pāreja no viena kreditora citam pēc tiesiska darījuma, likuma vai tiesas sprieduma (CL 1793. p.). Cesijas rezultātā mantisks prasījums, kuram ir zināma vērtība, līdzīgi kā ķermeniskai lietai, pāriet pie cita tiesību subjekta (..).(*Torgāns K. Saistību tiesības 1. daļa. Rīga, 2006, 155. lpp. Torgāns K. Cesijas tiesiskā regulējuma pilnveidošanas nepieciešamība. Pieejams https://www.apgads.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/Juridiskas konferences/Jur.konf-77_17_Torgans.pdf.*

[13.1] Ņemot vērā apstākļus, ka pušu gadījumā cesija (prasījumu pāriešana) notiek pēc tiesiska darījuma (Civillikuma 1793.panta 3.punkts), izvērtējot pušu noslēgtā līguma noteikumu saturu 1.1., 1.2., 1.3., 2.7., 2.8.punktus kā pamatoti atzina pirmās instances tiesa, prasījumu pāriešana no agrākā kreditora uz jaunu notiek līguma darbības laikā ar pārejas akta par konkrētu parādnieku sarakstu parakstīšanas brīdi. Līdz ar to nav pamatots apelācijas sūdzībā norādītais, ka tiesa nepareizi iztulkoja cesijas līguma 1.2 un 1.3 punktus. Turklāt, pats prasītājs akceptēja atbildētāja vienpusēju atkāpšanos no līguma pirms termiņa.

Saskaņā ar Līguma noteikumiem lai notiktu cesija (prasījumu pāreja no Prasītājas Atbildētājai) un iestātos Atbildētājas pienākums maksāt Prasītājai atlīdzību par cedētajiem prasījumiem, bija nepieciešama pārejas akta abpusēja parakstīšana, Pārejas aktā identificējot cedējamos prasījumus.

[13.2] Tādējādi tiesas kolēģijas ieskatā Civillikuma izpratnē konkrēto prasījumu cesijas līgumu veidoja divi pušu parakstīti dokumenti – Līgums un attiecīgais Pārejas akts. Šādu viedokli arī izteicis Atbildētājs rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību.

Pamatojoties uz minēto, pretēji sūdzībā norādītajam, prasījumu tiesību pāreju par konkrēto periodu veido kopā parādnieku saraksts un pārejas akts.

Zemgales rajona tiesa pārsūdzētajā spriedumā norādīja, ka Civillikuma 1404., 1431.panta izpratnē pārejas akta parakstīšana ir piekrišana, kas rada tiesību pāreju līguma darbības laikā, nevis iesniegts parādnieku saraksts, kas vērtējams kā piedāvājums bez akcepta uz ko norāda arī pušu noslēgtā līguma 2.7.punkts, kurš nosaka atlīdzības samaksas pienākumu un termiņu no brīža, kad cesionārs ir saņēmis ikmēneša parādu sarakstu un puses ir parakstījušas pārejas aktu.

Cesija notiek pēc tiesiska darījuma, kur viens no priekšnoteikumiem ir gribas izteikums, kuru rada pārejas akta parakstīšana par parādnieku sarakstu. Pušu līguma noteikumos noteikts prasījuma tiesību pārejas brīdis, kas notiek līguma darbības laikā ar parādnieku sarakstu un pārejas akta parakstīšanu, un šo nosacījumu kopums dod pamatu atzīt, ka cedētais prasījums tiek izdalīts no cedenta īpašuma. Uz to, ka prasījumu tiesību pāreja (cesija) ir abpusēja pārejas akta parakstīšanas brīdis, norāda arī pušu līguma nosacījumi, kas minēti līguma vispārējie noteikumi 1.1.punktā, kur noteikts kādiem kritērijiem atbilstošu prasījumu cesionārs piekrīt iegūt.

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā tas ir atbilstoši Civillikuma nosacījumiem par cesiju, jo līdz prasījuma tiesību pārejai cedents ir kreditors un parādnieks var izpildīt saistību prasītājam (cedentam). Secināts, ka nav strīda un līgums paredz, ka pārejas aktu iesniedz prasītājs caur Sharepoint sistēmu, pēc kā to paraksta atbildētājs. Lietā noskaidrots, ka pušu līgums izbeigts ar 2019.gada 3.novembri, par ko strīda arī nav, tāpat noskaidrots, ka Pārejas akts caur SharePoint sistēmu nodots 2019.gada 5.novembrī.

Pamatojoties uz minēto, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, tā kā pārejas akts netika nodots līguma darbības laikā, tad atbildētājam neradās pienākums akceptēt sarakstu, jo saraksts bez pārejas akta nerada saistības un dokuments iesniegts pēc līguma termiņa.

[13.3] Apelācijas sūdzībā minēts, ka pirmās instances tiesa pareizi konstatēja un nav strīda par to, ka cesijas darījums netika pabeigts un parādi atbilstoši 2019.gada 1.novembra sarakstam palikuši prasītājas īpašumā, uzsverot, ka īpašumtiesību pārejai uz sarakstā iekļautajiem parādiem bija nepieciešams parakstīt pārejas aktu, ko atbildētāja atteicās izdarīt. Šeit kolēģija piekrīt Atbildētāja uzskatam, ka nevis darījums netika pabeigts, bet gan cesijas līgums (par 2019. gada 1. novembra sarakstā uzskaitīto prasījumu cesiju) netika noslēgts.

[13.4] Tā kā Līguma 1.1. punkts paredz, ka Prasītāja cedē Atbildētājai prasījumus Līguma darbības laikā, tas nozīmē, ka cesijas līgumu noslēgšana (Pārejas aktu parakstīšana) un prasījumu cesija (pāreja no Prasītājas Atbildētājai) var notikt tikai Līguma darbības laika ietvaros. Saskaņā ar Līguma 1.3.punktu prasījumu cesija notiek ar Pārejas akta parakstīšanu, tādējādi cesijas līguma noslēgšanas brīdis un prasījumu cesijas brīdis sakrīt. Uz to norāda arī Līguma 1.1.punkta vārdi uz cesijas jeb abpusēja pārejas akta parakstīšanas brīdi.

No līguma noteikumiem, Civillietu tiesas kolēģija atrod par nepieciešamu norādīt, ka tieši Pārejas akta parakstīšanas brīdis, nevis Parādu saraksta ievietošanas vietnē SharePoint brīdis, ir uzskatāms par atskaites punktu attiecībā uz vairākiem ar konkrēto prasījumu cesiju saistītiem jautājumiem. Būtiskākie no tiem ir cesijas brīdis (Līguma 1.3. punkts), samaksas termiņš (Līguma 2.7. punkts) un Prasītājas apliecinājumi attiecībā uz cedējamiem prasījumiem (Līguma 1.1., 1.4. un 2.9. punkts).

Līdz ar to Līguma 2.7. punkta 2. teikums (Pārejas aktu Cesionārs paraksta ne vēlāk kā 1 (vienas) darba dienas laikā pēc pārejas akta iesniegšanas caur Sharepoint sistēmu) ir interpretējams kontekstā ar Līguma 1.1. punktā noteikto (Cedents Līguma darbības laikā cedē Cesionāram nenokārtotos prasījumus), proti, šis noteikums nedarbojas, ja Cedents (Prasītāja) nav iesniedzis Pārejas aktu Cesionāram (Atbildētājai) Līguma darbības ietvaros.

Tādējādi ir pamatota pirmās instances tiesas atziņa, ka tā kā pārejas akts netika nodots līguma darbības laikā, tad atbildētājam neradās pienākums akceptēt sarakstu, jo saraksts bez pārejas akta nerada saistības un dokuments iesniegts pēc līguma termiņa.

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, pretēji apelatores norādītajam, ir pamatota pirmās instances tiesas atziņa, ka Civillikuma 1404., 1431.panta izpratnē pārejas akta parakstīšana ir piekrišana, kas rada tiesību pāreju līguma darbības laikā, nevis iesniegts parādnieku saraksts, kas vērtējams kā piedāvājums bez akcepta.

[13.5] Papildus tiesas kolēģija norāda, ka izvērtējot iesniegto apelācijas sūdzību, norādāms, ka apelācijas sūdzībā lietotā terminoloģija ir raksturīga kustamu lietu pirkumam, nevis prasījumu cesijai, proti, attiecībā uz prasījumu cesiju parasti netiek lietoti tādi (kustamu lietu pirkumam raksturīgas) konstrukcijas, kā prasījumu (parādu) nodošana un pieņemšana, prasījumu pieņemšana savā īpašumā, īpašuma tiesību pāreja uz parādiem u.tml.

[13.6] Apstāklis, ka nenotika prasījumu cesija atbildētājam, nemaina situāciju sakarā ar iespēju atgūt parādus no parādniekiem, savukārt risks sakarā ar prasītāja kā komersanta saimniecisko darbību jāuzņemas pašam komersantam.

Civillikums 1770.pants noteic, ka ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Savukārt atbilstoši Civillikuma 1771.pantam jau cēlies zaudējums var būt vai nu cietušā tagadējās mantas samazinājums, vai arī viņa sagaidāmās peļņas atrāvums. Zaudējums ir tiešs, kad tas ir prettiesīgas darbības vai bezdarbības dabiskās un nepieciešamās sekas (Civillikuma 1773.pants).

Atbilstoši Civillikuma 1772.pantam jau cēlies zaudējums var būt vai nu cietušā tagadējās mantas samazinājums, vai arī viņa sagaidāmās peļņas atrāvums.

Tiesību doktrīnā, atklājot sagaidāmās peļņas atrāvuma jeb atrautās peļņas jēdziena saturu, paustas šādas atziņas: „[..] atrautā peļņa ir visi tie mantiskie labumi, kuri zaudējumus izraisījušās prettiesiskās rīcības izdarīšanas brīdī vēl neatradās cietušā mantā, taču tur nonāktu, ja šāda rīcība nebūtu izdarīta. [..] sagaidāmās peļņas atrāvuma atlīdzināšana ir vērsta nevis uz kāda iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu, bet gan uz to, lai cietušais tiktu nostādīts tādā mantiskā stāvoklī, kāds pastāvētu, ja zaudējumus izraisījusī prettiesiskā rīcība nebūtu izdarīta" *(Kalniņš E. Jēdziena „zaudējumi" izpratnes*

tālākas attīstīšanas nepieciešamība. Latvijas Republikas Satversmei – 95. Latvijas Universitātes 75.zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2017, 58., 59.lpp.).

Arī no judikatūrā izteiktajām atziņām izriet, ka par atrautās peļņas (cietušā mantas sagaidāmā vērtības pieauguma zudumu vai negūto peļņu, vai zuduša mantiskā labuma) atlīdzināšanu ir runa gadījumā, kad ar aizskārēja prettiesisko rīcību cietušajam ir liegta iespēja iegūt mantas sagaidāmu vērtības pieaugumu, proti, nākotnē gūstamu labumu, kas tiktu saņemts (nonāktu cietušā mantā), ja tiesību aizskārums nebūtu noticis *(sal., piem., Augstākās tiesas 2014.gada 15.janvāra sprieduma lietā Nr. SKC-12/2014 (C04312508) 7.2.punktu, 2015.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. SKC-131/2015 (C24083209) 6.3.punktu, 2016.gada 28.jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-272/2016 (C09037312) 6.1.punktu).*

Civillikuma 1787.pants noteic, ka, aprēķinot atrauto peļņu, nav jāņem par pamatu tikai varbūtības, bet nedrīkst būt šaubu vai vismaz jābūt pierādītam līdz tiesisku pierādījumu paticamības pakāpei, ka šāds pamatums cēlies, tieši vai netieši (1773.p.) no tās darbības vai bezdarbības, ar ko zaudējums nodarīts.

No minētās normas satura izriet, ka tajā ir runa par atrautās peļņas aprēķināšanu. Galvenais, jāpierāda cēloniskais sakars starp to, ka peļņa tika zaudēta tieši parādnieka darbības dēļ, ka tieši tā ir radījusi kreditoram galvenos jeb pamatzaudējumus. Turklāt svarīgi spēt pierādīt, ka reāli pastāv peļņas atrāvums un tam var izmantot visus tiesiskās pierādīšanas līdzekļus (*Augstākās tiesas 2018.gada 14.septembra sprieduma lietā Nr. SKC-245/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0914.C20186514.1.S) 15.2.punkts).*

Vladimirs Bukovskis, komentējot Baltijas Vietējo Civillikumu kopojuma 3452.pantu, kas ir analoģisks Civillikuma 1787.pantam, norādījis: „Negūtās peļņas pierādīšanai nav jābūt noteikti matemātiski precīzai, turklāt tas bieži nav iespējams, bet pilnībā pietiekami, ja šai pierādīšanai ir liela varbūtība. [..] Jāņem vērā nevis vispār iespējamā peļņa, bet tieši tā peļņa, kuru, esot dotajai summai vai precei, varēja ticami gūt".

„Zaudējuma apmērs jāpierāda prasītājam" *(Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 343.lpp.)*

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka nevar prasīt atlīdzināt zaudējumus, ja pats prasītājs tos varēja novērst. Lietā ir nodibināts, ka prasītājs ir turpinājis pieņemt maksājumus no klientiem un vēlāk jau dzēstās saistības ir cedējis trešajai personai, ir veicis darbības saistību atsavināšanai, kaut prasītājs to varēja arī nedarīt, kas norāda uz to, ka prasītājs ir rīkojies tikai ar mērķi pieprasīt no atbildētāja naudas līdzekļus, bet ne veikt darbības līgumisko attiecību izpildē un zaudējumu mazināšanā, par ko nevar vainot atbildētāju.

[14] Pamatojoties uz iepriekš norādīto, Civillietu tiesas kolēģijai ir pamats atzīt, ka pirmās instances tiesa lietas apstākļus ir novērtējusi vispusīgi un objektīvi un prasību noraidot taisījusi likumīgu un pamatotu spriedumu, bet apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nedod pamatu prasības apmierināšanai.

[15] Ievērojot to, ka prasība noraidāma pilnīgi, tad no Atbildētājas Prasītājas labā nav piespriežami samaksātie tiesāšanās izdevumi.

Civilprocesa likuma 44. panta trešā daļa reglamentē, ka ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Pirmās instances tiesa no prasītāja par labu atbildētājam piedzinusi ar lietas vešanu saistītos izdevumus 2106,20 *euro* apmērā.

Apelācijas instancē atbildētājs iesniedzis rēķinus - Nr.KL220006 un KL220186 par ar lietas vešanu saistīto izdevumu piedziņu 2259 *euro* apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta c apakšpunktu atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa pārsniedz 57001 *euro* - to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk kā 5 procenti no prasījumu apmierinātas daļas.

Prasības summa ir 84247,78 *euro*, - 5% sastāda 4212,39 *euro*. Līdz ar to no prasītājas atbildētāja labā piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi apelācijas instances tiesā to faktiskajā apmērā 2259,00 *euro*. Kopējā izdevumu summa civillietā sastāda 4365,20 *euro*. Ņemot vērā to, ka maksimāli piedzenamā summa ir 5% apmērā, tad no prasītāja atbildētāja labā piedzenami izdevumi 4212,39 *euro* apmērā.

[16] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu prasītājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 430., 432.-434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

SIA "/Nosaukums A/", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, prasību pret ārvalsts komersantu OU /Nosaukums B/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par zaudējumu 84247,78 *euro* piedziņu noraidīt.

Piedzīt no SIA "/Nosaukums A/", reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, par labu ārvalsts komersantam OU /Nosaukums B/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai 4212,39 *euro*, kas ieskaitāms atbildētāja norādītajā norēķinu kontā Nr./konta numurs/, AS "Swedbank" saņēmējs OU /Nosaukums B/.

Noteikt SIA "/Nosaukums A/" termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Sprieduma sastādīšanas datums 2022.gada 10.marts.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Zemgales apgabaltiesā, Jelgavā un samaksājot drošības naudu 300 *euro* apmērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas, reģistrācijas Nr.90000068892, Valsts kases kontā Nr.LV83TREL8280010000000.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs A.Sniedzītis
Tiesnese A.Misiuna
Tiesnese D.Baltā

Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisku parakstu un satur laika zīmogu.
Dokumenta oriģināls glabājas Tiesu informatīvajā sistēmā.